

ปัญหาการนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพ (plea bargaining) ในประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้ในความผิดอาญาอันเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย

จากที่ได้ศึกษาถึงการนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้ในความผิดอาญาอันเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทยมาแล้วในบทที่ 4 ทำให้ผู้เขียนวิทยานิพนธ์มีความเห็นว่าเป็นความเหมาะสมและเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้นในการนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพดังกล่าวมาปรับใช้กับระบบกฎหมายไทย จึงควรที่จะคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพดังในประเทศสหรัฐอเมริกาปรับใช้ในประเทศไทยดังต่อไปนี้ คือ

5.1 ปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายและวิธีการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาไทย

จากที่ได้ศึกษาถึงแนวคิดในการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาญาในประเทศไทยมาแล้วในบทที่ 3 จะเห็นว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดกระบวนการก่อนการได้มาซึ่งคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนไว้โดยชัดเจน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 และมาตรา 135

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียกหรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว นามสกุล ชาติ บังคับ บิดา มารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และขอให้ทราบ และต้องบอกให้ทราบก่อนว่าถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวนั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใด ก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็ให้บันทึกไว้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 เป็นกระบวนการที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องหาก่อนที่จะได้มาซึ่งคำให้การของผู้ต้องหา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ก็ได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นข้อห้ามแก่พนักงานสอบสวนในการที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาก่อนที่ผู้ต้องหาจะให้การด้วย โดยบัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดการใดๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใดๆ ในเรื่องที่ต้องหา”

¹ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134, 135

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว จะเห็นว่า การนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพ ดังในประเทศสหรัฐอเมริกาไปปรับใช้ในการดำเนินคดีความผิดอาญาอันเป็นความผิดเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น จะเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 135 หรือไม่ และพนักงานสอบสวนจะกระทำการต่อรองคำรับสารภาพในความผิดดังกล่าวได้หรือไม่ เพียงใด เนื่องจากกฎหมายกำหนดห้ามมิให้พนักงานสอบสวนกระทำการให้สัญญากับผู้ต้องหา เพื่อจูงใจให้เขาให้การรับสารภาพในความผิดที่ได้กระทำขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนวิทยานิพนธ์มีความเห็นว่า ถ้าการต่อรองคำรับสารภาพถูกกระทำขึ้น โดยเกิดจากความสมัครใจ เข้าใจในเนื้อหาและผลแห่งการรับสารภาพของผู้กระทำความผิดนั้น น่าจะทำให้การต่อรองคำรับสารภาพในความผิดเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถที่จะกระทำได้ ไม่น่าจะเป็นการล่อลวง ชูเจ็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างไรๆ ในเรื่องที่กระทำผิดนั้น นั่นคือหมายถึงว่า การต่อรองคำรับสารภาพโดยให้ฝ่ายผู้กระทำความผิดเป็นฝ่ายร้องขอสมัครใจยอมรับสารภาพ เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจสอบสวนถามชื่อตัว นามสกุล ชาติ บังคับ บิดา มารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และขอให้ผู้ต้องหาได้รับทราบ และต้องบอกให้ทราบก่อนว่าถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวานั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานชั้นแรกในการพิจารณาได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างไร ก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็ให้บันทึกไว้ นั่นแสดงว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ให้ความสำคัญกับความสมัครใจให้การรับสารภาพของผู้กระทำความผิด ถ้าผู้กระทำความผิดสมัครใจให้การรับสารภาพ การตกลงการต่อรองคำรับสารภาพดังกล่าวก็ไม่ควรจะขัดกับการบังคับใช้กฎหมายและวิธีการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาไทย ทั้งนี้โดยพิจารณาประกอบบทบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา² ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ที่ให้ผู้ต้องหากที่สมัครใจเปิดเผยข้อมูลความผิดหรือพยานหลักฐาน อันเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีอาญา เช่น ทำให้การสืบสวนสอบสวนมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น หรือทำให้จับกุมผู้กระทำความผิดที่เป็นตัวการใหญ่ได้ โดยผู้กระทำความผิดมีวัตถุประสงค์ในการสมัครใจเปิดเผยข้อเท็จจริงแก่รัฐเพื่อให้ได้รับการพิจารณายุติการดำเนินคดีที่ได้กระทำความผิดและยอมเปิดเผยนั้นทั้งหมด หรือบางส่วน ให้ผู้ต้องหาร้องขอต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายอื่น หรือพนักงานอัยการ หากผู้กระทำความผิดร้องขอโดยผู้กระทำความผิดมีวัตถุประสงค์ในการสมัครใจเปิดเผยข้อเท็จจริงแก่รัฐเพื่อให้ได้รับการพิจารณายุติการดำเนินคดีที่ได้กระทำความผิดและยอมเปิดเผยนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนต่อพนักงาน

² ดู www.attorney-general.go.th

สอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายอื่น และเจ้าพนักงานดังกล่าวเห็นว่า การกระทำความผิดใจเปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้กระทำความผิดจะเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ก็ให้รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานทั้งหมดพร้อมทำความเห็นและส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาที่จะออกคำสั่งเห็นด้วยหรือไม่เห็นกับข้อเสนอในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายอื่นนั้น เพื่อที่จะอัยการจะได้ออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้กระทำความผิดต่อไป และร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะกลับใจรับสารภาพเปิดเผยข้อเท็จจริงให้ความร่วมมือแก่ทางราชการถึงขั้นของการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น คือในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น หากจำเลยจะสมัครใจเปิดเผยข้อมูลความผิดหรือพยานหลักฐาน อันเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีอาญา ให้จำเลยยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือต่อพนักงานอัยการ

ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสอบสวนการกระทำความผิดอาญาอันเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มได้ดำเนินการบอกกล่าวถึงสิทธิ ผลประโยชน์ต่างๆของผู้กระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดมีความเข้าใจในเนื้อหาดังกล่าวแล้ว และสมัครใจร้องขอที่จะรับสารภาพ เปิดเผยข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันเป็นประเด็นสำคัญแห่งคดี เพื่อแลกเปลี่ยนกับประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากรัฐบาล นั่นคือการได้รับโทษต่ำสุด และก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินคดีอาญาอันเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในด้านต่างๆ เช่นความแน่นอนของพยานหลักฐาน ความรวดเร็วในการดำเนินคดี การประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหารงานคดี แล้วพนักงานอัยการก็พิจารณารับข้อเสนอที่จำเลยรับสารภาพนั้น เช่นนี้ก็มักจะถือว่าทำให้การรับสารภาพของจำเลยนั้น เกิดจากความสมัครใจที่แท้จริงของจำเลย เพราะจำเลยมีโอกาสได้คิดพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเองถึงการรับสารภาพนั้น จึงไม่เป็นการบังคับขู่เข็ญ หลอกลวง หรือให้สัญญาใดๆ ซึ่งน่าจะทำได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 และไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 แต่อย่างใด

5.2 ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากการต่อรองคำรับสารภาพ

จากการที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 บัญญัติห้ามมิให้พนักงานสอบสวนกระทำการให้สัญญากับผู้ต้องหา เพื่อจูงใจให้เขาให้การรับสารภาพในความผิดที่ได้กระทำให้ขึ้น ทำให้การกระทำใดๆที่เป็นการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพแล้วถือว่าคำรับสารภาพได้มาโดยมิชอบ อันเป็นการต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ดังที่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีคำมั่น สัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น...” และมาตรา 243 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ความว่า

“ถ้อยคำของบุคคลใดซึ่งเกิดจากการจงใจ มีคำมั่น สัญญา ชูเกียรติ หลอกลวง ถูกทรมาณ หรือใช้กำลัง บังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้” นั้น

ดังนั้น จึงมีปัญหาว่า คำรับสารภาพที่ได้มาจากการต่อรองให้ผู้กระทำความผิดรับสารภาพใน คดีความผิดอาญาอันเกี่ยวกับภานีมูลค่าเพิ่มนั้น จะรับฟังได้หรือไม่ เพียงใด จะถือว่าวิธีการต่อรองของ เจ้าหน้าที่ในการต่อรองให้จำเลยรับสารภาพนั้น เป็นการกระทำที่เป็นการจงใจ ให้คำมั่นสัญญา กับผู้ กระทำความผิด อันทำให้คำรับสารภาพที่ได้มาจากวิธีการต่อรองนั้นรับฟังได้หรือไม่ซึ่งสามารถ พิจารณาได้ดังต่อไปนี้

คำรับสารภาพชั้นสอบสวนที่รับฟังได้นั้นมีแนวของนานาอารยประเทศ เช่น ในระบบ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ มีลักษณะการรับฟังคำรับสารภาพชั้นสอบสวนเป็นไปใน แนวทางเดียวกัน มีลักษณะดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นคำรับสารภาพที่ได้ผ่านกระบวนการก่อนการ ได้มาซึ่งคำรับสารภาพโดยชอบ
2. ต้องเป็นคำรับสารภาพในฐานะผู้ต้องหาที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา
3. ต้องเป็นคำรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวน
4. ต้องเป็นคำรับสารภาพโดยสมัครใจ

ซึ่งเกณฑ์สำคัญในการรับฟังคำรับสารภาพคือ ต้องเป็นคำรับสารภาพโดยสมัครใจ มิใช่เกิด จากการทำพนักงานสอบสวน ชูเกียรติ หลอกลวง ตักเตือน พุดให้ท้อใจ หรือใช้กลยุทธ์อื่นอันทำให้ผู้ กระทำความผิดนั้นต้องรับสารภาพด้วยความไม่สมัครใจ ตามนัยมาตรา 134, 135 แห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาไทย มิฉะนั้นจะถือว่าคำให้การรับสารภาพดังกล่าวได้มาโดยมิชอบ อันเป็นต้อง ห้ามมิให้ศาลรับฟังตามนัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 และรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 243 วรรคสอง

จะเห็นว่า ศาลสูงสหรัฐอเมริกา ถือหลักว่า คำรับสารภาพจะรับฟังได้จะต้องเป็นคำรับ สารภาพที่เกิดจากความสมัครใจ และความสมัครใจนี้เองมีความสำคัญอย่างมากในเรื่องกระบวนการต่อ รองคำรับสารภาพ (plea bargaining) โดยศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้ใน The Federal Rule of Criminal Procedure ข้อ 11 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องหลักการรับฟังคำรับสารภาพด้วยความ สมัครใจไว้ ดังนี้ คือ³

³ นิจรินทร์ องค์กรพิสุทธิ, “การต่อรองคำรับสารภาพ,” หน้า 38.

“เพื่อให้แน่ใจว่า คำให้การของจำเลยกระทำด้วยความสมัครใจ ศาลจะไม่ยอมรับคำให้การรับสารภาพตลอดข้อหา หรือคำให้การรับสารภาพบางข้อหาของจำเลย หากคำรับสารภาพเช่นว่านั้นได้รับมาโดยมิได้มีการแจ้งให้จำเลยทราบอย่างเปิดเผยในศาลก่อนว่า คำให้การรับสารภาพนั้นต้องกระทำด้วยความสมัครใจ และมีได้เป็นผลมาจากการบีบบังคับ หรือ ช่มชู้หรือประนีประนอมยอมความอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการต่อรองคำรับสารภาพ (plea bargaining) นอกจากนี้ศาลจะถามจำเลยอีกว่า ความสมัครใจของจำเลยที่ให้การรับสารภาพตลอดข้อหาหรือรับสารภาพบางข้อหา เป็นผลมาจากการเจรจาตกลงกันก่อนระหว่างอัยการกับจำเลย หรือทนายจำเลยหรือไม่”

ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้กำหนดว่า The Federal Rules of Criminal Procedure ข้อ 11 มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยผู้พิพากษาในการกำหนดว่า คำรับสารภาพของจำเลยได้กระทำด้วยความสมัครใจหรือไม่
2. เพื่อให้สามารถบันทึกคำให้การรับสารภาพที่สมบูรณ์ในเวลาเดียวกันกับที่จำเลยให้การรับสารภาพอย่างมีเหตุผลด้วยความสมัครใจ

ดังนั้น เมื่อศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้แน่ใจแล้วว่า คำรับสารภาพของจำเลยกระทำด้วยความสมัครใจแล้ว คือจำเลยได้รับการอธิบายสิทธิต่างๆและผลที่จะได้รับจากคำรับสารภาพนั้น เพื่อถามถึงความสมัครใจของจำเลย ถ้าจำเลยได้ทราบสิทธิดังกล่าวดีแล้วและยืนยันคำให้การในการรับสารภาพนั้น (ไม่ถอนคำให้การ) ศาลก็จะถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยที่เกิดจากการต่อรองคำรับสารภาพนั้นสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายสหรัฐอเมริกาบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อรับฟังคำรับสารภาพแล้ว ตัดสินคดีได้ทันที และยอมรับฟังคำรับสารภาพที่เกิดจากการต่อรองคำรับสารภาพซึ่งข้อบัญญัติเช่นนี้ไม่มีในกฎหมายไทย

และในทางปฏิบัติ ศาลจะนำถ้อยคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนไปประกอบการพิจารณาว่าจำเลยให้การตรงกับคำให้การในชั้นสอบสวนหรือไม่ เพื่อให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น แต่ถ้ากรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณา นอกจากศาลต้องตรวจสอบว่าคำให้การในชั้นสอบสวนได้ผ่านกระบวนการก่อนได้มาโดยชอบดังกล่าวแล้ว ศาลยังต้องใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักคำรับสารภาพของจำเลยชั้นสอบสวนว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ห้ามมิให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ซึ่งโดยลำพังคำรับสารภาพชั้นสอบสวนจะมีน้ำหนักน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของคำรับสารภาพนั้นด้วย กล่าวคือหากคำรับสารภาพนั้นมีรายละเอียด มีเหตุผล ต่อเนื่องเชื่อมโยง อันควรแก่การเชื่อถือตลอดจนเป็นคำให้การที่เกิดในระยะเวลากระชั้นชิดหลังการกระทำความผิด คำให้การรับสารภาพเช่นนี้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือค่อนข้างมาก

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์จึงมีความเห็นว่า ในความผิดอาญาอันเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทยนั้น หากคำรับสารภาพที่ได้มาจากการต่อรองคำรับสารภาพเป็นคำรับสารภาพที่เกิดจากความสมัครใจของจำเลยแล้วก็น่าจะสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษจำเลยได้เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา นั่นคือ ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ต้องเสียเปรียบจากการรับสารภาพนั้น โดยได้รับทราบและใช้สิทธิต่างๆอย่างครบถ้วนแล้วจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการต่อรองคำรับสารภาพ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการต่อรองคำรับสารภาพนั้น จะต้องอธิบายให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงกฎหมายที่สำคัญอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาอันเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าว จนถึงขั้น “ปราศจากความสงสัยตามควร” เช่น อัตราโทษขั้นสูงขั้นต่ำของความผิด อธิบายถึงสิทธิและหน้าที่ต่างๆของผู้กระทำความผิดที่มีอยู่ตามที่กฎหมายคุ้มครองในการต่อสู้คดีและผลในทางกฎหมายจากการต่อรองคำรับสารภาพ เพื่อที่ผู้ต้องหาจะได้มีโอกาสตัดสินใจอย่างเป็นอิสระและมีวิจาร์ณญาณ ในการที่จะให้การหรือไม่ให้การรับสารภาพ และเมื่อตัดสินใจให้การรับสารภาพแล้ว จึงน่าจะถือได้ว่าคำรับสารภาพดังกล่าวเป็นคำรับสารภาพโดยสมัครใจได้ และในคดีความผิดอาญาอันเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทยนั้น เป็นกรณีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไว้อย่างต่ำไม่ถึง 5 ปี⁴ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 ถ้าจำเลยรับสารภาพ ศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานเพื่อตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดได้ทันที โดยไม่ต้องมีการสืบพยานประกอบ อันเป็นเครื่องยืนยันของหลักการที่ว่า “คำรับของจำเลยในคดีอาญานั้นย่อมฟังเป็นยุติได้ แล้วใช้เป็นหลักในการพิจารณาลงโทษได้”⁵

ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างการรับฟังคำรับสารภาพของผู้กระทำความผิดที่ให้การรับสารภาพในสิ่งที่ตนเสียประโยชน์มีลักษณะเป็นคำชัดทอด ซึ่งศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ดังที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 3 ในหัวข้อแนวคิดเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ตามตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4930/2538 คำรับสารภาพในชั้นจับกุมและสอบสวนอาจใช้ชั้นจำเลยในชั้นพิจารณาหากมีพยานหลักฐานประกอบให้ฟังว่าจำเลยให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจและตามความเป็นจริง แม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลยกระทำความผิดแต่การที่จำเลยรับสารภาพในชั้นจับกุมและสอบสวน ทั้งนำชี้ที่เกิดเหตุโดยสมัครใจไม่มีข้อต่อสู้ใดๆทั้งสิ้น เป็นเหตุให้พนักงาน

⁴ ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137,264,265,267,268,341 และประมวลรัษฎากรมาตรา 90/4 (1)-(7)

⁵ พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท เคนโกรว ,2542), หน้า 24.

ตำรวจสามารถติดตามชีวิตของกลางได้จากสถานที่ตามที่ทราบจากจำเลยว่าได้นำรถยนต์ของกลางไปขายนั้นมีน้ำหนักพอรับฟังได้ว่าจำเลยได้ร่วมกับพวกลักทรัพย์ของกลาง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1239/2557 จำเลยได้พูดต่อหน้าเพื่อนๆ ร่วมงานเดียวกันว่าตนเป็นคนตนเป็นคนเอาระเบิดไปขว้างใส่วงร่ำวงตอนเกิดเหตุเอง เชื่อได้ว่าคำกล่าวเป็นความจริง เพราะเป็นการกล่าวร้ายทำให้ตนเองเสียประโยชน์ และไม่เป็นคุณแก่ตน ย่อมมีน้ำหนักที่จะรับฟังประกอบพฤติการณ์แวดล้อมกรณีเกี่ยวกับการกระทำทั้งหลาย ให้เชื่อได้ว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้องแม้จะไม่มีพยานรู้เห็นการกระทำของคนร้ายก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2768/2534 ในคดีอาญานั้น โจทก์มีอำนาจที่จะนำพยานหลักฐานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือ พยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ บันทึกถ้อยคำของจำเลยก็เป็นพยานที่โจทก์จะนำมาอ้างอิงได้ ตามบทกฎหมายดังกล่าว จำเลยจะต่อสู้ได้ก็แต่โดยอ้างว่า พยานหลักฐานดังกล่าวเกิดขึ้นจากการจงใจ ให้คำมั่นสัญญา ขู่เชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบด้วยประการอื่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 คำรับสารภาพของจำเลยในเอกสารดังกล่าว ซึ่งทำให้ตนเสียประโยชน์โดยเหตุผลทางตรรกวิทยา หากจำเลยมิได้ขยับออกจำเลยคงไม่รับ เอกสารฉบับนี้จึงน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยกระทำผิดจึงน่าจะรับฟังมายันจำเลยได้ พยานเอกสารไม่ใช่พยานบอกเล่า แต่เป็นพยานชั้นที่ 1 ซึ่งเจ้าพนักงานแผ่นดินบันทึกไว้จากปากคำของจำเลย

คำรับสารภาพที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ในทางอาญา ในทางลักษณะของพยานหลักฐานถือว่า รับฟังได้⁶ ทั้งนี้มาจากเหตุผลที่ว่า “ผู้กล่าวไม่สมควรที่จะกล่าวคำใดๆ ที่เป็นประปักษ์ต่อตนเองและทำให้ตนเองต้องเสียหาย

ดังนั้น การที่ผู้กระทำความผิดได้กล่าวออกไปในทางที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ถือว่าเป็นการกล่าวที่เป็นความจริง ศาลรับฟังได้

ข้อนี้ไม่มีการบัญญัติถึงการรับฟังพยานหลักฐานไว้ในกฎหมายเนื่องจากกฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติถึงการรับฟังพยานหลักฐานไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่บัญญัติไว้เป็นลักษณะกว้างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้วินิจฉัยใช้อำนาจได้อย่างเต็มที่ ในการที่จะรับฟังพยานอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะนำมาสู่การพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ได้กระทำความผิดในเรื่องนี้

⁶ จิตติ เจริญน้ำ, “คำรับที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ในทางอาญา,” วารสารอัยการ 17, 193 (มีนาคม 2537) .: หน้า 29-35.

ดังนั้น หลักในการรับฟังพยานหลักฐาน จึงคงมีอยู่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และมาตรา 243 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งจะเห็นว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “...พยานซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้”

ลักษณะการบัญญัติกฎหมายดังกล่าว เป็นการบัญญัติกฎหมายโดยเปิดโอกาสให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นพยานบอกเล่า หรือพยานอื่นใด ที่จะสามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แล้วโจทก์สามารถนำเข้าสู่สืบ เพื่อให้ศาลรับฟังได้ทั้งสิ้น

เหตุผลในเรื่องนี้ก็คือ กฎหมายไม่อาจบัญญัติรายละเอียดในการรับฟังพยานหลักฐานชนิดใดได้ครบทุกประการ และแม้จะบัญญัติไว้ก็จะเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ที่มีอยู่มากและยืดยาวโดยใช่เหตุ จึงเปิดไว้ในลักษณะกว้าง เพื่อให้ศาลได้วินิจฉัยได้อย่างเต็มที่ ไม่เป็นข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด ที่จะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานชนิดใดก็ตาม ที่จะสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของโจทก์เท่านั้น ที่จะพิสูจน์ให้ศาลรับฟังได้ด้วยเหตุผลเพียงพอหรือไม่

ดังนั้น การที่จะพิสูจน์ในทางพยานที่จะให้ศาลรับฟัง จึงต้องมีเหตุผล ให้นำเชื่อถือว่าเป็นพยานที่รับฟังได้ ถ้าเหตุผลยังคลุมเครือไม่ชัดเจน ศาลอาจจะไม่รับฟังพยานเช่นนั้นก็ได้ จึงขึ้นอยู่กับลักษณะของพยานที่ได้มานั้นเป็นสำคัญ

คำรับสารภาพที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์นี้ ถือเป็นคำบอกเล่าที่เป็นข้อยกเว้นให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ก็แต่เฉพาะคำรับสารภาพที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของผู้บอกเล่าเท่านั้น คำรับด้วยวาจานี้อาจมีได้โดยตรงและโดยปริยาย คำรับโดยปริยายมักเกิดจากคำพูดที่ไม่สุชัดและตรงต่อเนื้อเรื่อนัก แต่พออนุมานถึงข้อเท็จจริงได้ ซึ่งด้วยคำรับโดยปริยายไม่มีใครจะเกิดขึ้น โดยมากเป็นคำรับโดยตรง เช่น ผู้ต้องหาในคดีอาญารับต่อตำรวจว่าได้กระทำความผิดยอมรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ โดยสนับสนุนน้ำหนักพยานโจทก์ให้เด่นชัดขึ้น⁷

ในปัจจุบันคำกล่าวที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ได้นำมาใช้ในคดีอาญามากขึ้น ผู้กระทำความผิดได้พูดไว้ในที่ต่างๆ เป็นการอวดตัว หรือแสดงความเก่ง ตลอดจนวางอำนาจบาตรใหญ่ การที่พูดว่าตนเองเป็นผู้กระทำความผิดเช่นนั้น คนธรรมดาอย่าอวดไม่พูดกัน เพราะเป็นการเสียประโยชน์ต่อตนเอง หากมีมูลอื่นประกอบยอมรับฟังคำกล่าวที่เสียประโยชน์นั้น ลงโทษผู้กระทำความผิดได้

⁷ โอสถ โกศิน, คำอธิบายและเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์, 2538), หน้า 373.

แนวความคิดของการรับฟังคำรับที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ดังกล่าว เป็นไปตามหลักตรรกวิทยา โดยถือหลักว่าถ้าไม่จริงก็ไม่พูดไว้เช่นนั้น การที่พูดออกมาทำให้ตนเองเสียประโยชน์นั้น จึงอยู่ในหลักของตรรกศาสตร์ อันเป็นหลักการพิสูจน์ถึงความจริงที่มีอยู่จะต้องเป็นไปอย่างนั้น ซึ่งหลักนี้ขอย่นนำไปใช้ได้เป็นประโยชน์ต่อการสอบสวนและสืบพยานในคดีอาญา และตรงต่อสภาพของสังคมในปัจจุบัน ทั้งยังสามารถใช้ในการแก้ปัญหาการระบบการรับฟังพยานอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่จำเลยมีอิทธิพลทำให้ประจักษ์ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในคดีไม่กล้ามาเป็นพยาน การรับฟังคำรับสารภาพที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ ประกอบกับหลักฐานอื่นจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

แนวคิดในการรับฟังคำชดทอดของผู้ร่วมกระทำความผิดในคดีอาญา

คำชดทอดของผู้ร่วมกระทำความผิดในคดีอาญานั้น ศาลไทยวางแนวคำวินิจฉัยว่าสามารถรับฟังคำชดทอดของผู้ร่วมกระทำความผิดได้ ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดห้ามมิให้ศาลรับฟังคำชดทอดของผู้ร่วมกระทำความผิด

ซึ่งเป็นเพราะว่าในคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติห้ามมิให้รับฟังคำชดทอดแต่ประการใด เพียงแต่บัญญัติถึงการอ้างพยานไว้ในมาตรา 226 ว่า พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือ พยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่ไม่ได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่น สัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบด้วยประการอื่น

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาจึงเป็นไปอย่างกว้างขวางมาก ไม่จำกัดเหมือนคดีแพ่ง เพราะในคดีอาญานั้น หากพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ศาลย่อมรับฟังทั้งสิ้น เพียงแต่การรับฟังคำชดทอดนั้นต้องรับฟังด้วยความระมัดระวัง โดยรับฟังประกอบกับคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน ดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2802-2805/2531 ไม่มีกฎหมายห้ามรับฟังคำชดทอดของผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน หากศาลเห็นว่าพยานเช่นนั้น ให้การชดทอดชอบด้วยเหตุผล พอให้รับฟังว่าเป็นความจริงที่เกิดขึ้น ศาลก็มีอำนาจนั้นรับฟังคำชดทอดประกอบการพิจารณาได้

ส่วนการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากการต่อรองคำรับสารภาพ ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานลักษณะนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยตรงว่าจะสามารถใช้ฟังยืนยันการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเห็นในทำนองเดียวกันว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการจงใจ รับฟังไม่ได้ ยังคงแต่เพียงว่าที่ไม่รับฟังหมายความว่าไม่รับฟังชั้นจำเลยผู้กระทำความ

ผิจนพิพากษา หรือว่าไม่รับฟังเข้ามาในการพิจารณา ซึ่งยังไม่ชัดเจนว่าถ้าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยวิธีการที่ชอบแล้ว พยานหลักฐานนั้นก็ควรรับฟังได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวควรจะต้องอยู่ที่ว่าการกระทำตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลหรือผู้ต้องหา นั่นคือ การรับฟังพยานหลักฐานควรจะต้องชั่งน้ำหนักจากพยานหลักฐานทั้งปวง คือรับเข้าสู่การพิจารณาทั้งหมด แต่จะให้น้ำหนักมากน้อย หรือไม่มีน้ำหนักนั้น จะต้องพิจารณาจากเหตุผล และความน่าเชื่อถือ เพราะแม้พยานหลักฐานจะเกิดขึ้นโดยไม่ชอบแต่ก็ไม่ใช่ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นเท็จ จึงยังควรที่จะมาพิจารณาถึงการเกิดพยานหลักฐานนั้น เพราะถ้าไม่ไปกระทำจนเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลแล้ว ย่อมใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ก็จะต้องพิจารณาว่า ถ้าเป็นกรณีปกติแล้ว การกระทำความผิดหรือพยานหลักฐานนั้นๆ ยังคงเกิดขึ้นอยู่หรือไม่ ถ้ายังเกิดขึ้นอยู่อย่างเป็นปกติ แม้จะมีการต่อรองคำรับสารภาพจนมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วได้พยานหลักฐานมายืนยันการกระทำ ความผิด ก็คงต้องถือว่าเป็นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง มิใช่เป็นการจงใจ หรือ หลอกลวง ให้กระทำผิด เช่น การล่อซื้อใบกำกับภาษีจากผู้ทำกรจำหน่ายใบกำกับภาษีที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตามปกติถ้าคนแปลกหน้าไปซื้อจะไม่ขาย แต่ถ้าเป็นผู้ที่เคยซื้อขายกันอยู่แล้วไม่ว่าจะคนไหนๆ ผู้จำหน่ายนั้นก็ขายให้ ซึ่งอาจจะออกมาขายให้เองหากซื้อในจำนวนมาก ดังนั้นแม้ผู้ต้องหาไปซื้อใบกำกับภาษีโดยล่อซื้อก็ไม่เป็นการจงใจให้กระทำผิด ใบกำกับภาษีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันได้มาจากการล่อซื้อดังกล่าวนี้ย่อมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษผู้กระทำ ความผิดได้ หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ทำการต่อรองคำรับสารภาพแล้วทราบเฉพาะสถานประกอบการที่ใช้ในการกระทำผิด และเข้าไปทำการขอค้นสถานประกอบ โดยมีหมายและได้ตรวจพบและยึด พยานหลักฐานที่ใช้ในการกระทำผิด ซึ่งพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นอยู่ก่อน ถือว่าพยานหลักฐานดังกล่าวนี้สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้⁸

⁸ ธีรพล เรืองนุ่ม, “การนำวิธีการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในคดีอาชญากรรม,” หน้า 189.